

ZAŘÍZENÍ PRO ZNEŠKODNĚNÍ ODPADŮ JAKO TRVALÁ A ATRAKTIVNÍ SOUČÁST MÍSTNÍ STRUKTURY – PŘÍSLUŠNÉ PRVKY PROJEKTOVÉHO ŘEŠENÍ

Zajištění bezpečného zneškodnění radioaktivních odpadů na dlouhou dobu je náročný úkol. Je nutno vybudovat zařízení, které bude tento úkol plnit po mnoho generací. K realizaci dohodnutého řešení, odpovídajícího jak technickým, tak i sociálním kritériím, je zapotřebí mít vědecké znalosti a technické způsobilosti a rovněž finanční prostředky. Důležité je, aby obyvatelé dotčených obcí byli ochotni dlouhé roky žít v blízkosti zařízení a pomáhat je udržovat. Jak je tedy možno zařízení a celý jeho areál integrovat do dané lokality a učinit je dlouhodobě atraktivním? Za tím účelem je nutno toto zařízení spojit se zlepšením kvality života současných místních obyvatel i budoucích generací. Aby se podařilo vybudovat trvale dobré vztahy mezi těmi, kdo zařízení projektují, budou je stavět a provozovat, a místními obyvateli, je nutno v co největší možné míře splnit požadavky a přání obyvatel, a to i s ohledem na budoucí generace.

Pokud zařízení dobře zapadne do okolní krajiny a přinese určitou přidanou hodnotu, je pravděpodobnější, že bude místními obyvateli dlouhodobě akceptováno. Jak zjistilo Fórum o důvěře zainteresovaných subjektů (NEA-FSC), určité prvky projektového řešení týkající se funkce a vzhledu zařízení a souvisejících kulturních aspektů mohou zlepšit začlenění zařízení do okolní krajiny, zvýšit jeho přijatelnost místními obyvateli a rovněž přímo přispět ke zlepšení kvality života v dotčených obcích.

Multifunkční projektové řešení přispívá k flexibilitě využití některých částí zařízení.

Zařízení musí především plnit svůj základní účel: zajistit bezpečné zneškodnění radioaktivních odpadů na dlouhou dobu. Některé části zařízení však nemusí plnit svoji původní roli trvale a po určité době je možno je využít k jiným účelům. Bylo by vhodné koncipovat a vybudovat některé části zařízení tak,

aby je později bylo možno přizpůsobit k plnění jiných funkcí, včetně využití pro potřeby obcí. To je třeba mít na paměti při projektování: navrhnout některé části zařízení jako multifunkční tak, aby později mohly sloužit potřebám místních obyvatel a návštěvníků, a to v současné době i v budoucnosti.

Kulturní aspekty jsou důležité pro reflektování a posilování „toho nejlepšího“ v dané obci nebo komunitě.

Kulturní aspekty jsou důležité pro uchování tradic, vyjádření symbolických významů nebo propagování ideálů. Přímá spolupráce technických odborníků se zainteresovanými subjekty při projektování zařízení může přinést zvýšení estetické kvality, praktičnosti a účelnosti a umožní předem počítat s tím, že by

místní občané a návštěvníci měli mít příležitost setkávat se, poučit se, relaxovat a bavit se. Jestliže obyvatelé dotčených obcí se do tohoto procesu zapojí, mohou rovněž dosáhnout různých zlepšení v takových oblastech jako je vzdělávání a řešení řady problémů.

Vzhled zařízení nenarušuje vztah obyvatel k místu, kde žijí a přispívá k jejich pocitu důvěrné známosti a bezpečnosti

Vzhled může zařízení harmonicky integrovat do okolní krajiny. Obyvatelé získají přidanou estetickou hodnotu, kterou jim přináší atraktivní, příjemný a přístupný areál, otevřený a přívětivý. Jsou toho názoru, že zařízení,

do kterého je možno přijít jako návštěvník, procházet jím nebo je využívat i pro jiné účely, je jistě bezpečné. Jestliže zařízení nenarušuje okolní krajinu, je snadnější přesvědčit obyvatele o jeho bezpečnosti.

POPIS PRVKŮ PROJEKTOVÉHO ŘEŠENÍ, JEJICH CHARAKTERISTIKA A PŘIDANÁ HODNOTA, KTEROU MOHOU DOTČENÝM OBCÍM PŘINĚST

	PRVKY PROJEKTOVÉHO ŘEŠENÍ	CHARAKTERISTIKA	PŘIDANÁ HODNOTA
FUNKCE	Multifunkčnost nebo polyvalentnost	Zařízení plní svoji funkci bezpečného zneškodnění radioaktivních odpadů a zároveň umožňuje jiné způsoby využití, např. k rekreačním nebo vzdělávacím účelům.	Se zařízením přichází do styku větší počet lidí a stává se součástí jejich života.
	Adaptabilita	Předpokládané funkce mohou být zajištěny s vynaložením přijatelných nebo nulových nákladů.	Přispívá k multifunkčnosti zařízení v krátkodobém horizontu.
	Flexibilita	Nové a nepředpokládané funkce mohou být zajištěny s vynaložením přijatelných nákladů.	Přispívá k multifunkčnosti zařízení v dlouhodobějším horizontu, včetně možnosti kompletní transformace.
	Osobitost	Zařízení má atraktivní vzhled, je snadno rozeznatelné a je „jako žádné jiné“.	Zařízení se může stát ikonou, známým, obdivovaným a symbolickým prvkem v krajině. Lidé na ně mohou být hrdí, může se stát pozitivní součástí místní identity.
KULTURNÍ ASPEKTY	Estetická kvalita	Zařízení je hezké na pohled, je možno se jím „kochať“.	Potěšení přináší existence zařízení, nikoliv jeho odmítání.
	Pochopitelnost	Zařízení a jeho funkce jsou pochopitelné a srozumitelné.	Projekt zneškodňování radioaktivních odpadů a vybudování zařízení jsou propojeny s každodenním životem.
	Memorializace	Zařízení a celý areál jsou známé, lidé (nyní i v budoucnosti) vědí o jejich existenci a souvislostech.	Místní identita a kultura jsou zachovány a zviditelňovány. Rozhodnutí a počiny komunity jsou zaznamenány.
VZHLED	Integrace	Zařízení respektuje genia loci, dobře zapadá do okolní krajiny a doplňuje ji.	Nenarušuje a nepoškozuje životní podmínky a neovlivňuje vztah obyvatel k místu, kde žijí.
	Přínosnost	Areál obsahuje prvky, které zvyšují jeho atraktivnost, výhodnost a využitelnost.	Obyvatelé mohou k zařízení přistupovat aktivně a využívat je ke svému prospěchu.
	Přístupnost	Velká část areálu je přístupná, oplocení a závory jsou omezeny na nejnужnější míru.	Lidé mají pocit bezpečí a důvěrné známosti spíše než pocit ohrožení.

Úvahy o projektovém řešení a realizaci je lépe zahájit hned v počátečních etapách – dokonce dříve, než je dosaženo shody o konečném výběru lokality

Příprava nových návrhů a nových možností a zjišťování zájmů dotčených obcí zabere hodně času. Informace a názory získané během počátečních diskusí budou součástí základu pro souhlas obcí s tím, že se aktivně zúčastní závěrečných etap výběru lokality. Dokud není dosaženo shody o výběru konkrétní lokality, není obvykle možno závazně stanovit, jaká bude konečná forma zařízení a celého areálu, ani zaručit jejich konečný osud. Vzájemné vztahy mezi dotčenými obcemi a zařízením nebo areálem bude částečně záviset na vnějších okolnostech (bezpečnost v jaderné oblasti, prohlášení politických činitelů apod.). Přesto studie proveditelnosti a sociologické

průzkumy v počátečních stádiích rozhodovacího procesu mohou přispět k dialogu s místními obyvateli o tom, co by si přáli získat pro své obce. To je v souladu s Aarhuskou úmluvou EHK OSN, která dává evropským občanům formální právo účastnit se rozhodování v záležitostech životního prostředí.

Souhrnné sdělení FSC:

„Neskrývejte tato zařízení. Nedržte je stranou, nýbrž učinite je součástí dotčených obcí.“